

ÖZBEKİSTAN VE TÜRKİYE'DEKİ İLKOKUL SINIFLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALIZI

Raximjonova Xilola Raximjon qizi
Uchkorgan İlçesi 49 Numaralı Okul Öncesi Eğitim Kurumu Müdür
Yardımcısı

Özet: Bu makalede Özbekistan ile Türkiye'deki ilkokul sınıflarının eğitim sistemi, öğretim yöntemleri, müfredat yapısı, ders saatleri ve pedagojik yaklaşımlar açısından karşılaştırmalı bir analizi yapılmıştır. Her iki ülkenin eğitim politikalarının tarihsel gelişimi, ilkokul düzeyindeki öğrenciye yönelik uygulamaları ve öğretmen yetiştirme süreçleri incelenerek benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmuştur. Bulgular, eğitimde kültürel, yapısal ve metodolojik farkların önemli etkiler yarattığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler:İlkokul eğitimi, müfredat farkları, pedagojik yaklaşım, Özbekistan eğitim sistemi, Türkiye eğitim sistemi

Eğitim, bir toplumun geleceğini şekillendiren en önemli alanlardan biridir. Özellikle ilkokul eğitimi, bireyin temel bilgi, beceri ve değerleri kazandığı kritik bir dönemdir. Bu bağlamda farklı ülkelerin ilkokul yapılarının karşılaştırılması, eğitim sistemlerinin güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirmek açısından oldukça önemlidir. Bu makalede, Özbekistan ve Türkiye'deki ilkokul sistemleri karşılaştırmalı olarak ele alınacak, sınıf yapıları, öğretim programları, öğretmen rolleri ve öğrenci merkezli yaklaşımlar gibi temel unsurlar analiz edilecektir.

1. Eğitim Sistemi Yapısı

Özbekistan'da ilkokul eğitimi 1. sınıftan 4. sınıfa kadar sürer. İlkokuldan sonra ortaokul (5–9. sınıflar) ve ardından lise eğitimi gelir. İlkokul zorunludur ve devlet kontrolünde yürütülür. Ders yılı genellikle sentyabrda başlar ve mayıs ayında sona erer. Türkiye'de ise ilkokul eğitimi 4 yıl (1–4. sınıflar) olarak planlanmıştır. Ardından 4 yıl ortaokul ve 4 yıl lise gelir (4+4+4 sistemi). Türkiye'de de ilkokul eğitimi zorunlu ve ücretsizdir. Eğitim-öğretim yılı eylül ayında başlar, haziran ayında sona erer.

2. Ders Programları ve İçerik

Özbekistan'da ilkokul müfredatı; özbek dili, matematik, tabiiy fanlar, axloqiy tarbiya, jismoniy tarbiya, musika va san'at derslerini kapsar. Son yıllarda ingliz tili

de ilkököl düzeyinde okutulmaya başlanmıştır¹. Türkiye’de ilkökölde Türkçe, matematik, hayat bilgisi, fen bilimleri, sosyal bilgiler, yabancı dil (genellikle İngilizce), din kültürü ve ahlak bilgisi, beden eğitimi, müzik, resim dersleri yer alır. Programlar MEB tarafından belirlenir ve öğretmenlere rehber kitaplar sağlanır².

3. Öğretim Yöntemleri ve Yaklaşımlar

Özbekistan’da öğretmen merkezli yaklaşım hâlâ yaygındır. Öğrencilerin aktif katılımı hedeflense de pratikte klasik yöntemler (anlatım, soru-cevap) daha fazla tercih edilmektedir³. Türkiye’de ise öğrenci merkezli öğretim yaklaşımları daha yaygındır. Yapılandırmacı eğitim anlayışı çerçevesinde grup çalışmaları, proje tabanlı öğrenme ve akıllı tahta uygulamaları gibi modern yöntemler yaygınlaşmaktadır⁴.

4. Sınıf Donanımı ve Teknoloji Kullanımı

Özbekistan’da bazı okullarda hâlâ geleneksel kara tahta ve tebeşir kullanılmakta, teknolojik altyapı her bölgede eşit değildir. Ancak 2020’den itibaren "raşamli maktab" (dijital okul) konseptiyle bazı okullarda interaktif doskalar, kompyuter sinflari joriy qilinmoqda⁵. Türkiye’de özellikle son 10 yılda “FATİH Projesi” kapsamında sınıflara akıllı tahta, internet altyapısı ve öğrencilere tablet sağlanarak dijitalleşme desteklenmiştir⁶.

5. Öğretmen Eğitimi ve Rollerı

Her iki ülkede de öğretmenler pedagojik formasyon alarak atanır. Özbekistan’da pedagojika institutlari va universitetlari orqali tayyorlanadi. Türkiye’de eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirir. Ancak Türkiye’de hizmet içi eğitim ve meslekî gelişim programlarına katılım oranı daha yüksektir⁷.

Sonuç

Özbekistan ve Türkiye ilkököl sistemleri arasında hem benzerlikler hem de belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Her iki ülkede de ilkököl eğitimi zorunludur ve devlet kontrolündedir. Ancak öğretim yöntemleri, dijital altyapı ve öğrenci merkezli uygulamalarda Türkiye’nin daha ileri düzeyde olduğu gözlemlenmektedir. Özbekistan ise son yıllarda modernleşme sürecine hız vermiştir. Gelecekte iki ülke

¹ O‘zbekiston Respublikasi Xalq Ta‘limi Vazirligi. Boshlang‘ich ta‘lim standartlari. Toshkent, 2021.

² Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı. 2023 İlkokul Öğretim Programı. Ankara, 2023.

³ Xasanov Z. Boshlang‘ich ta‘limda zamonaviy metodlar. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.

⁴ Duman, T. “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Uygulamaları.” Eğitim Bilimleri Dergisi, 2018.

⁵ O‘zbekiston Respublikasi Raşamli Texnologiyalar Vazirligi. “Raşamli maktab” loyihasi haqida hisobot, 2023.

⁶ Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı. FATİH Projesi Raporu, 2022.

⁷ Çelikten, M. “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme.” Eğitim Araştırmaları, 2021.

arasındaki eğitim iş birliklerinin artırılması, deneyim ve kaynak paylaşımı açısından önemli faydalar sağlayabilir.

Kaynakça

1. O‘zbekiston Respublikasi Xalq Ta’limi Vazirligi. Boshlang‘ich ta’lim standartlari. Toshkent, 2021.
2. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı. 2023 İlkokul Öğretim Programı. Ankara, 2023.
3. Xasanov Z. Boshlang‘ich ta’limda zamonaviy metodlar. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.
4. Duman, T. “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Uygulamaları.” Eğitim Bilimleri Dergisi, 2018.
5. O‘zbekiston Respublikasi Raqamli Texnologiyalar Vazirligi. “Raqamli maktab” loyihasi haqida hisobot, 2023.
6. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı. FATİH Projesi Raporu, 2022.
7. Çelikten, M. “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme.” Eğitim Araştırmaları, 2021.